

Sosiaali- ja terveystoimikunta asiantuntijakuuleminen 14.11.2023

HYVINVOINTIALA HALI RY

TEHTÄVÄT

EDISTÄÄ jäsentensä tavoitteita ja toimintaedellytyksiä.

NEUVOTTELEE alan yleissitovat työehtosopimukset.

VALVOO jäsentensä yhteisiä etuja ja neuvoo työoikeudellisissa ja elinkeinopolitiikan kysymyksissä.

JÄSENET

- 1 560 jäsenyritystä ja -järjestöä.
- Jäsenet työllistävät yli 100 000 sosiaali- ja terveysalan sekä varhaiskasvatuksen ammattilaista.
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n jäsen.

TOIMIALAT

HALIN JÄSENET tuottavat palveluita vauvasta vaariin seuraavilla toimialoilla:

☒ Kotipalvelut	☒ Terveyspalvelut	☒ Ensihoito
☒ Ikäihmisten hoivapalvelut	☒ Suun terveydenhuolto	☒ Lastensuojelu
☒ Vammaisten palvelut	☒ Kuntoutus	☒ Varhaiskasvatus
		☒ Järjestötoiminta

HALIn tavoitteena on turvata kaikille suomalaisille oikeus hyvään hoitoon ja hoivaan. Asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta.

Lausunnon pääkohdat

- Esityksessä ehdotettu eläkkeensaajien asumistukeen liittyvien lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannusten määrien, keskimääräisten asumismenojen sekä asumismenojen enimmäismäärien tarkistamatta jättäminen heikentää pienituloisten ikääntyneiden taloudellista asemaa ja yritysten mahdollisuuksia vastata kasvavaan palvelutarpeeseen
- Yksityisen hoidon tuen indeksitarkistusten tekemättä jättäminen on lapsen oikeuksien näkökulmasta ongelmallista. Vaikutus kohdistuu perheisiin, sillä yksityisestä varhaiskasvatuksesta perittävää maksua, tai vanhempien itse työsuhteiselle hoitajalle maksamaa palkan osuutta todennäköisesti korotetaan. Ero yksityisen ja julkisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa kasvaa.

Eläkkeensaajan asumistuki

- Hyvinvointiala Hali ry:n jäsenyyttä antajat tuottavat hyvinvointialueille asumisen sisältäviä palveluita esimerkiksi ikääntyneiden ympärivuorokautisessa hoivassa, vammaispalveluissa sekä mielenterveys- että päihdepalveluissa.
- Valtaosa asiakkaista on eläkkeen saajan asumistuen saajia.
- Eläkkeensaajan asumistukea saavat henkilöt ovat valmiiksi pienituloisia, usein yksin asuvia ja ikänsä tai terveydentilansa johdosta paljon palveluita ja tukea tarvitsevia henkilöitä, jotka eivät esimerkiksi sairauden tai vamman vuoksi kykene työskentelemään. Tälle ryhmälle muutto tai muunlainen omista asumismenoista tinkiminen voi olla käytännössä mahdotonta tai vähintään hyvin haastavaa.
- Jos asumisen tuki ei riittävästi seuraa muiden elinkustannusten nousua, joutuu tuen saaja tinkimään jo lähtökohtaisesti pienistä käteen jäävistä tuloista.
- Indeksijäädytysten ulkopuolelle on esityksen mukaan jäämässä lääkekorvauksen vuotuinen omavastuun määrä (ns. lääkekatto). Tämä tarkoittaisi sitä, että tulevana vuosina korvattujen lääkekustannusten omavastuun yläraja nousee inflaation myötä ja siten henkilöt, joilla on suuret lääkekulut, joutuvat maksamaan vuosittain lääkkeistään enemmän.

Eläkkeensaajan asumistuki

- Hoivapalveluiden tuottajilla on pitkäaikaisia vuokrasopimuksia hoivakiinteistöjen omistajien kanssa. Vuokrankorotukset seuraavat pääsääntöisesti elinkustannusindeksiä.
- Hoiva-asumisen vuokrasopimus solmitaan palveluntuottajan ja asukkaan välillä. Tavanomaisesta vuokrasuhteesta poiketen, vuokra sisältää sähkö-, lämmitys-, vesi- ja kiinteistön ylläpitokustannukset
- Nykykäytännön mukaan on tavanomaista, että hoivapalvelutuottajan oikeus veloittaa vuokraa, on rajattu Kelan eläkkeensaajaan asumistuen maksimikorvaukseen.
- Mikäli asumisesta perittävä korvaus jäädytetään vuoden 2023 tasolle, siirtyy kansaneläkeindeksin jäädyttämisestä johtuva korotuspaine hoivan palveluhintoihin, mikä vaikeuttaa /vääristää hoivan tuottamistapojen kustannusvaikuttavuusvertailua

Väestön ikääntyminen lisää palvelutarpeita

- Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella 85 vuotta täyttäneiden määrä kaksinkertaistuu nykyisestä vuoteen 2035 mennessä. Esimerkiksi ympärivuorokautisen hoivan asiakas on keskimäärin 84-vuotias.
- Hyvinvointialueen velvoite huolehtia asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuudesta edellyttää investointeja ikääntyneiden asumistalveluihin.
- Ympärivuorokautisen hoivan lisäksi välttämätöntä investoida ns. välimuotoisiin palveluihin, kuten yhteisölliseen asumiseen.
- Hoivatalvelujen tuottamiseen tarkoitettujen kiinteistöjen on täytettävä lain ja asetusten mukaiset huoneistokoko, varustelu, yhteistila ja muut hoivatalveluille asetetut vaatimukset.
- Riski vuokra-alijäämästä hidastaa tarpeenmukaisia investointeja

Yksityisen hoidon tuki

- Yksityisen hoidon tukea maksetaan silloin, kun alle kouluikäistä lasta hoitaa yksityinen varhaiskasvatuksen tuottaja tai palkattu hoitaja. Vuonna 2022 yksityisen hoidon tuen saajia oli n. 11 600 ja tukea maksettiin n. 14 000 lapsesta. Yksityisen hoidon tuki maksetaan suoraan palveluntuottajalle.
- Yksityisen hoidon tuen osuus yksityisestä tarjonnasta merkittävä ennen kaikkea Uudellamaalla (43 %). Koko maassa yksityisen hoidon tuki oli 17 prosenttia yksityisestä palvelutarjonnasta (vuonna 2021).
- Esityksen mukaan yksityisen hoidon tuen määrässä tarkistusten jäädytyksen vaikutus olisi hoidettavaa lasta kohden enimmillään n. 52 euroa kuukaudessa (hoitoraha ja täysi hoitolisä).
- Jäädytyksen vaikutus kohdistuu esityksen mukaan tosiasiallisesti perheisiin, sillä lapsen yksityisestä varhaiskasvatuksesta perittävää maksua, tai vanhempien itse työsuhteiselle hoitajalle maksamaa palkan osuutta todennäköisesti korotetaan.

Yksityisen hoidon tuki

- Ero yksityisen ja julkisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa kasvaa, ellei kunta omalla päätöksellään korota kunnan maksamaa yksityisen hoidon tuen kuntalisää, kompensoiden tällä tavoin indeksitarkistusten jäädytyksen vaikutusta.
- Perheet saattavat valita yksityisen palvelun sijasta kunnallisen varhaiskasvatuspalvelun ja osa perheistä hakea siirtoa kunnalliseen varhaiskasvatukseen, eli yksityisen hoidon tuen indeksitarkistusten tekemättä jättäminen vaikuttaa julkisen varhaiskasvatuksen kysyntään.
- Lapsen oikeuksien näkökulmasta keskeistä kuitenkin olisi turvata mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä.
- YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan kaikissa lasta tai lapsia koskevissa päätöksissä on ensisijaisesti harkittava lapsen etu, eli tarkasteltava, miten ehdotettu ratkaisu vaikuttaa lapsen oikeuksien toteutumiseen

Muita huomioita

- Hyvinvointiala Hali ry toteaa, että hallituksen esitykseen kirjattua tavoitetta tasapainottaa julkista taloutta voidaan sinänsä pitää painavana ja ymmärrettävänä perusteluna sosiaaliturvajärjestelmään kohdistettaville muutoksille.
- Kun toimeentuloa turvaavia etuuksia koskevia muutoksia valmistellaan rinnakkain ja nopealla aikataululla, on vaikea arvioida yksittäisten esitysten vaikuttavuutta itse tavoitteeseen, ja toisaalta näiden esitysten kohtuullisuutta esitysten kohteena oleviin tuen saajiin.
- Pelkästään nyt käsiteltävä esitys sisältää useiden etuuksien indeksien jäädytyksen verrattain pitkäksi ajaksi. Olisi hyvä seurata ja arvioida vaikutuksia yksilöiden asemaan ja palvelujärjestelmään vuosi kerrallaan.